

Lovsang forener!

Moderne lovsang som økumenisk spiritualitet i vår tid

Tove Rustan Skaar

Innledning

«Lovsang er noe som engasjerer, inkluderer og forener på tvers av kirkelige sammenhenger.»¹ Uttalelsen kommer fra festivalsjef for Skjærgårds Music & Mission Festival, Jarle Storbø. At lovsang forener kristne, er en erfaring som mange også i andre lovsangmiljøer deler. Kristnes enhet fremheves som visjon og forpliktelse i mange sammenhenger der man samles til moderne lovsang. Å engasjere seg for kristen enhet er ikke nytt blant kristne, men det har skjedd og skjer på høyst ulike måter. Dette henger sammen med at det er en sprikende forståelse av *hva* kristen enhet *innebærer*, og det påvirker også målsetting og metoder.

Jeg ønsker med denne artikkelen å gi en bakgrunn for å forstå enheten som lovsangmiljøene vil fremme, og ut fra dette gi min egen vurdering. Hva innebærer enhet for dem, hvordan kommer enheten til uttrykk, og hvordan fremmes den? Jeg vil også belyse hvordan enhetsforståelsen og visjonen i lovsangmiljøene er å forstå i forhold til andre enhetsbestrebelse i kristne sammenhenger. En kort presentasjon av ulike former for økumenikk vil gi en nødvendig bakgrunn for dette.

Når lovsang som en forenende spiritualitet *i vår tid* skal belyses, er det naturlig å se den i forhold til noen typiske trekk ved postmoderne tenkesett og kultur. Det er særlig vektforskyvningen fra læresetninger og sannhet til erfaring og opplevelser som jeg vil fremheve.

For å klarlegge tenkning og praksis vedrørende lovsang har jeg hentet informasjon fra noen utvalgte «lovsangaktører»: ² Impuls³, Skjærgårds Music & Mission Festival (Skjærgårdsgospel)⁴, Get Focused⁵ og nettverket Lov-

-
1. Sitatet er gjengitt i en artikkel fra Kristelig Pressekontor, publisert 16.11.2010. Se <http://www.k-s.no/nyheter/kultur/artikkelside/article/27045> (hentet 06.12.2011).
  2. «Lovsangaktører» dekker forskjellige sammenslutninger, miljø osv. som har det til felles at de praktiserer og produserer lovsang/lovsanger, og de ønsker å inspirere og nå ut over sin egen sammenheng.
  3. Impuls er et ungdomsarbeid, en bevegelse, som er knyttet til IMI-kirken i Stavanger. Impuls arrangerer store ungdomssamlinger (konferanser) og holder ledersamlinger for å utruste og inspirere lokalt arbeid. Se <http://www.impulsweb.no/om-impuls> (hentet 05.05.2011).

sang.no⁶. Disse er valgt fordi de samler mange, og fordi deltageres erfaringer inspirerer lokale miljøer. Ringvirkningene er derfor betydelige. Impuls, Skjærgårdsgospel og Get Focused er store ungdomsfestivaler. Når deltagerne drar hjem, har de med seg erfaringer som også påvirker miljøene de kommer fra.

Moderne lovsang er ikke et lite og marginalt fenomen, men er tvert imot den dominerende formen for sang og musikk som praktiseres i de fleste kristne ungdomsmiljøer. Slik har moderne lovsang kommet til å bli en viktig del av og et tydelig uttrykk for den kristne ungdomskulturen.⁷ Dette er for meg også en viktig begrunnelse for å finne ut mer om enhetstenkingen i miljøene.

For å kunne gjøre det har jeg kartlagt deres selvpresentasjon på Internett og intervjuet ledere i disse lovsangmiljøene. Følgende spørsmål ble sendt på e-post i november 2011. De ble besvart på e-post, og noen ble fulgt opp med utdypende samtaler.

- 1 Er kristen enhet en del av visjonen og motivasjonen for arbeidet?
- 2 Hvordan kommer det frem i informasjon og presentasjon?
- 3 Hva vil dere si at kristen enhet *innebærer* – slik dere ser det og ønsker å praktisere og fremme det?

Analysen av undersøkelsen kan sammenfattes i tre punkter. For det første: Enheten bygger ikke bare på opplevelser som er fristilt fra trosoverbevisning. Enhetsforståelsen i lovsangmiljøene handler i stor grad om en *rangering av trossetninger*. *Forpliktelsen på enheten* er viktigere enn lærespørsmål som hindrer enhet mellom kirkesamfunnene. For det andre: Lovsangbevegelsen er *én blant mange* bevegelser som *praktiserer* enhet basert på erfaring og trosuttrykk uten å arbeide med læreuenighet. For det tredje: Lovsangen *speiler* samtidskulturen og det postmoderne tenkesettet. Lovsangspiritualiteten går inn i denne kulturen på en måte som gir både utfordringer og åpninger for kristen tro og enhet.

-
4. Skjærgårds Music & Mission Festival (Skjærgårdsgospel) presenterer seg som en festival. Siden den beskjedne oppstarten i 1981 er den vokst til Norges største kristne ungdomsfestival. Se <http://sginfo.no> (hentet 05.05.2011).
  5. Get Focused er en tverrkirkelig bevegelse, mest kjent for ungdomsfestivalen som er blitt arrangert i Tønsberg hver høst siden 2002. Høsten 2011 samlet den ca. 1500 deltagere. Se <http://getfocused.no/getfocused/info/om-getfocused> (hentet 05.01.2012).
  6. *Lovsang.no* er et tverrkirkelig nettverk av mennesker som er aktive i lovsangtjeneste. Nettverket består av lovsangledere, låtskrivere, musikere, sangere, dansere, lyd/lysteknikere osv. fra hele Norge. Se <http://www.lovsang.no/main/main2.php?cat=om> (hentet 06.12.2011).
  7. Tone Stangeland Kaufmann, «Bærekraftig lovsang? Om lovsangen i den kristne ungdomskulturen som et uttrykk for kristen spiritualitet», i *Halvårstidskrift for Praktisk Teologi*, nr. 2, 2008, 15.

Presiseringer og avgrensning

Med spiritualitet menes her kristen trosutøvelse og ytringsform. Jeg knytter an til forklaringen som Harald Olsen tidligere har gitt og som han gjentar i sitt bidrag i sitt bidrag i denne boken: «Spiritualitet er troens ytringsformer og manifestasjoner slik de kommer til uttrykk i menneskers liv.»⁸ I denne sammenhengen legges det særlig vekt på følgende aspekt: «Når troen uttrykker seg i et språk som ikke bare er ord, men også toner, bevegelse, bilder, tegn, symbolhandlinger og ritualer.»⁹ Å omtale spiritualitet er dermed ikke det samme som å omtale lærespørsmål, selv om spiritualitet og trosinnhold påvirker hverandre.¹⁰

Økumenikk innebærer å praktisere og arbeide for kristen enhet, noe som forutsettes å være positivt og nødvendig for kristne. Dette kan skje på mange plan og på mange måter og vil bli nærmere belyst. Lovsang forstås og avgrenses her til «moderne lovsang», også kalt *contemporary worship*, eller poplovsang. Lovsang sees som en del av kristen spiritualitet og denne sjangeren vil bli presentert.

Lovsang som en forenende trosytring kan belyses fra minst to sider. Det første aspektet er: Folk med ulik kirkelig og miljømessig bakgrunn kommer sammen og står, bokstavelig talt, sammen i lovsang. Felles fokus og felles opplevelse forener. Dette erfares blant annet på konferanser og festivaler der lovsang og lovsangkonsserter er en viktig del av programmet. Det andre aspektet jeg vil nevne, er at lovsangsjangeren er gjenkjennelig fra den ene menigheten til den andre selv om læren og trospraksisen ellers er forskjellig. Et felles uttrykk skaper gjenkjenning som gjør at man føler seg hjemme både i pinsemenigheter, i Normisjon og i KFUK-KFUM.¹¹ Slik blir det enklere og mer naturlig å delta i ulike menigheter og miljøer. Man opplever at tersklene bygges ned, og lovsangen forener. I denne artikkelen vil jeg legge hovedvekten på det første aspektet.

Økumenikk i ulike utgaver

Økumenikk kan forklares som «kirkelige bestrebelser på å overvinne splittelsen i kristenheten og legge grunnlag for enhet i kirken»¹². Arbeidet for enhet og fellesskap mellom kirker og troende finner sin begrunnelse og sin berettigelse ut fra Bibelens ord. Gud er én, og hans folk er ett folk som har fått den samme Ånd og samme oppdrag (Ef 4,3–6; Matt 28,18–20). Jesu bønn skal opp-

8. Harald Olsen, *Spiritualitet – en ny dimensjon i religionsforskningen*, 2006, 46

9. Olsen, 2006, 47.

10. Tove Rustan Skaar, *Inn i tilbedelsen. Den nye lovsangstradisjonen*, 2004, 80–81 og 137–139.

11. Kaufmann, 2008, 15.

12. Torleiv Austad, i Helje Kringlebotten Sødal (red.), *Det kristne Norge. Innføring i konfesjonskunnskap*, 2002, 288.

fylles: «[...] at de alle må være ett, [...] for at verden skal tro at du har sendt meg.» (Joh 17,20–24). Den felleskristne, nikerske trosbekjennelse uttrykker det slik: «Vi tror på én hellig allmenn og apostolisk kirke.»

Men Guds ene folk, Jesus Kristi kirke, fremstår ikke som en enhet, verken organisatorisk, læremessig eller i trosutøvelse. Gudstjenestefeiring, tilbedelsesformer og lovsang er variert og mangfoldig. Å overvinne splittelsen i kristenheten er derfor et arbeid som skjer på flere fronter og på mange måter.

Økumenikk er både et eget teologisk fagfelt og en virksomhet for øket mellomkirkelig forståelse og samarbeid. Det skjelves gjerne mellom *kirkeøkumenikk* og *allianseøkumenikk*.¹³ Begge to forutsetter at man deler en felles tro på Den treenige Gud, Jesus Kristus som Guds sønn og frelsen i ham. I kirkeøkumenikken arbeider representanter for ulike kirkesamfunn med lærespørsmål man likevel er uenige om, som for eksempel læren om sakramentene, om kirken og om embetsforståelsen. Målet er større synlig kirkelig og organisatorisk enhet. Det største samlingsstedet for kirkeøkumenikk i dag er Kirkenes Verdensråd.¹⁴ Gjennom kirkeøkumenikken har ulike konfesjoner kommet frem til avtaler og felleseklæringer. Forut for disse har det ofte vært langvarige og krevende prosesser. Iblant kalles det «de små skrittets teologi»¹⁵.

Allianseøkumenikken baserer sitt arbeid på trosfellesskap mellom enkeltkristne eller grupper av kristne som går sammen om felles hjertesaker som misjon og evangelisering. Allianseøkumenikken har ofte en klar evangelikal profil, noe som innebærer enighet om en rekke sentrale teologiske spørsmål som Bibelens autoritet, Kristi enestående stilling og kallet til misjon.¹⁶ Lausannebevegelsen kan stå som et aktuelt eksempel på denne økumenikken.¹⁷

Enhetstenkning og -praksis i lovsangmiljøene kan verken tilpasses kirkeøkumenikken eller allianseøkumenikken. Vi trenger en annen forklaringsmo-

13. *Store norske leksikon*: <http://www.snl.no/%C3%B8kumenikk> (hentet 05.05.2011).

14. Kirkenes Verdensråd (KV) ble dannet i 1948 og samlet bevegelsene «Faith and Order», stiftet i 1927, hvor det arbeides det med tro og lære, og «Life and Work», stiftet i 1925, hvor det arbeides med fellesskap i handling for andre. Se Austad, 2002, 291.

15. Eksempler på dette: *Felleseklæringen om rettferdiggjørelsen*, undertegnet i 1999, av Den romerske-katolske kirke og lutherske kirker, og det såkalte Limadokumentet *Baptism, Eucharist and Ministry* fra 1982. Dokumentet viser en tilnærming, og det tok over 50 år å utarbeide det. *Nådens fellesskap* fra 1997 (Metodistkirken og Den norske kirke), Austad, 2002, 292–294 og 297.

16. Tormod Engelsen, «Kristent enhetsarbeid», i Peder Borgen og Brynjar Haraldso (red.), *Kristne kirker og trossamfunn*, 1993, 302.

17. Lausannebevegelsen ble etablert i 1974 som en internasjonal, evangelisk bevegelse. Den samlende visjonen lyder: *Hele kirken må bringe hele evangeliet til hele verden*. Deltagerne representerer ikke formelt sine kirkesamfunn, selv om de er ledere innen et bredt spekter av evangelikale kirker, organisasjoner og institusjoner. Se <http://www.lausanne.org/en/> (hentet 23.11.2011). Se Rolf Ekenes, Tormod Engelsen, Knud Jørgensen, Rolf Kjode, *Misjon til forandring. Refleksjoner og visjoner fra Lausanne III*, 2011.

dell, og finner den best i det som kan kalles opplevelsesøkumenikk. Det har vist seg vanskelig å finne den beskrevet i litteraturen, selv om fenomenet virker velkjent. I tidsskriftet *Ung Teologi* gir Jorund Andersen og Torleiv Austad en beskrivelse som jeg mener kan brukes til å belyse lovsangøkumenikken.

Gjennom flere år har en kunnet iakttatt hvordan ungdom fra høyst ulike kirkelige tradisjoner har funnet hverandre gjennom lovsang, vitnesbyrd og åndelige opplevelser, spesielt i forbindelse med storstevner, gospel-treff og misjons- og evangeliseringskonferanser. En opplever tydeligvis et åndelig fellesskap. Her skimtes konturene av en opplevelsesøkumenikk hvor de konfesjonelle forskjeller synes å fordunste og erstattes av en erfaring av kristen samhörighet. En kan få inntrykk av at det er viktigere å oppleve kristent fellesskap enn å diskutere teologiske skillelinjer og koordinere innsatsen for mennesker som undertrykkes eller lider nød. Hensikten er å samles om det en har felles, ikke om det som skiller. [...] Den [opplevelsesøkumenikken] er først og fremst en positiv erfaring av åndelig samhörighet på tvers av konfesjonsgrensene, og vokser som regel fram på åpne møter og samlinger.¹⁸

Andersen og Austad anerkjenner at opplevelser på storstevner og lignende kan gi inspirasjon og ny frimodighet ved at det knyttes bånd på tvers av tradisjonelle skillelinjer. Men de har sterke innvendinger. De hevder at disse formene for fellesskap også har sin teologiske profil. Aktørene styrer unna kontroversielle spørsmål og fremhever åndelig opplevelse på bekostning av tilhörighet og fotfeste i egen kirke. Svakheter ved opplevelsesøkumenikken er etter deres syn at det ikke spørres etter det læremessige grunnlaget for fellesskap. Følelsen av fellesskap er det sentrale, og forskjellene vies ingen oppmerksomhet. Problemet, slik de ser det, er at man ikke kommer videre fordi man i lengden ikke kan gå utenom de forholdene som skaper distanse mellom kristne. Når de søker årsaken til denne trenden, spør de om ungdomsorganisasjoner og studiemiljøer har forsømt å gi skikkelig teologisk plattform for økumenisk arbeid. De spør om fellesskap er blitt viktigere enn tro og bekjennelse, og påviser at kirkesplittelsens problem ikke står sentralt.¹⁹

Treffer kritikken og betenkelighetene som Andersen og Austad målbærer også lovsangen? For å få svar på det er det nødvendig å gi en nærmere beskrivelse av lovsangsjangeren. Videre vil jeg presentere informasjon fra noen utvalgte lovsangaktører og beskrive det jeg har funnet ut om enhetstenkning og praksis i lovsangmiljøene, for så å relatere dette til opplevelsesøkumenikk-

18. Jorund Andersen & Torleiv Austad, «Kirkeøkumenikk og opplevelsesøkumenikk», i *Ung teologi*, nr. 4, 2007, 67.

19. Andersen & Austad, 2007, 68.

ken. Jeg henviser også til kritikken som moderne lovsang ofte møtes med, og går noe nærmere inn på det som jeg mener er relevant for problemstillingen her.

Lovsang – spiritualitet og sjanger

Lovsang og tilbedelse er en sentral del av den kristne spiritualiteten. «Guds folk er et folk som synger, spiller og danser for Herren. Gjennom alle tider har musikken hatt sin naturlige plass i kirken [...]. Gud møter oss gjennom musikken for å gi oss Ordet og Ånden, som skaper tro, håp og kjærlighet.»²⁰ Bibelen gir mange eksempler på og mange oppfordringer til sang og spill til Guds ære.²¹ Mangfoldet av uttrykk og stilarter er stort gjennom to tusen år.²² Kristen lovsang omfatter selvsagt mye mer og har mange flere uttrykk enn det som i denne sammenhengen omtales som *lovsang*. Betegnelsen velges fordi den er innarbeidet i menigheter og miljøer hvor dette trosuttrykket praktiseres. Lovsang i denne avgrensede betydningen vil jeg også betegne som en *sjanger*, her forstått som et «avgrenset område av en kunstart som er preget av en viss smak eller stil»²³. Lovsangsjangeren kan beskrives med en del felles trekk både hva angår innhold, form og funksjon.²⁴ Det gjelder også tankegodt og ideologi som begrunner og følger praksisen.²⁵

Lovsang hører hjemme i den populærmusikalske sjangeren og domineres av det musikkpråket som folk flest er fortrolig med fra CD-er, konserter, Internett, TV osv. Særlig for yngre mennesker er denne musikken mer iørefallende og gjenkjennelig enn det klassisk kirkelige og liturgiske musikalske uttrykket. Tekstene til sangene vises på skjerm, og sang- og salmebøker brukes sjelden.

Sangen ledes alltid forfra, som regel av et lovsangteam med et band. Det forventes ofte at teamet ikke bare leder musikalsk, men at de også inspirerer og leder forsamlingen inn i en «sann tilbedelse»²⁶. Lydnivå og intensitet varierer og veksler, noe som ofte gjøres med hensikt for å oppnå en virk-

20. *Plan for kirkemusikk*, Den norske kirke, Kirkerådet, 2008, 8.

21. Se f.eks. Sal 147,1; Sal 22,28–38; Sal 103,1ff; Sal 149; Sal 150; Kol 3,16; Ef 5,18–19.

22. Følgende verker gir en fyldig presentasjon av nettopp mangfold og bredde i lovsanguttrykket gjennom kirkens historie: Per Beskow, *Kristen spiritualitet. Från ökenfäder til cyberkyrka*, 2006; Andrew Wilson-Dickson, *Musik i kristen tradition. Från tempel och katedraler til kyrkor och torg*, 1996.

23. *Aschehoug og Gyldendals store leksikon*, bd.13, 1998, 253.

24. Se <http://no.wikipedia.org/wiki/Sjanger> (hentet 10.12.2011).

25. For nærmere beskrivelse, begrunnelse og vurdering, se Skaar, 2007, 14–54.

26. Lars Berg, lovsangleder, og inntil høsten 2011 leder i nettverket Lovsang.no, legger stor vekt på denne dimensjonen. Intervju 11.12.2011.

ning.²⁷ Sangene synges aldri rett igjennom. Repetisjoner er typisk, enten av hele sangene, av refreng eller en eller to strofer. Antall repetisjoner varierer, fra to og oppover.

Lovsangledere fremhever ofte at lovsang/tilbedelse har annen *funksjon* enn å synge sanger og salmer mellom andre innslag. Oppmerksomheten rettes mot Gud, og deltagerne vil også ha forventninger om å bli berørt av ham. Man holder på så lenge at en rekker å komme «inn i» en modus og kjenne at atmosfæren gjør en bevisst på Guds nærvær og åpen for ham. Derfor sees det som naturligt at lovsangen tar tid, og det legges til rette for andre erfaringer enn man får ved å synge sanger som formidler et læreinnehold. Repetisjonene gjøres også med hensikt for at budskapet i sangene skal berøre dypere lag i personligheten og flyttes fra hodet til hjertet.

Bibelforståelsen preges av allegorisk tolkning, særlig når det gjelder Det gamle testamente. Det tolkes ofte slik: Som Israel vant over folkeslagene når de innviet seg, lovpriste og tilbad, slik vinnes den åndelige kampen i dag ved lovsang. Derfor oppfordres menighetene til å få tilbedelsen «på plass» hvis det skal bli en «seirende menighet»²⁸.

Tilbedelse fremheves som *viktig* fordi det uttrykker og bygger relasjonen – kjærlighetsforholdet – og Gud ønsker det av sitt folk.²⁹ «Det skal være et møte, et spennende møte der kjærlighet gis og tas i mot på uforeskrevne måter», sier lovsanglederen Matt Redmann.³⁰

Mange lovsangsledere henter inspirasjon og stoff til sin ledelse og undervisning fra Bibelen, og de legger vekt på at det står mye om lovsang der. Bibelforankringen holdes sammen med erfaringsdimensjonen. Erfaringer og vitnesbyrd om erfaringer deles både på ledersamlinger og på Internett. Det fortelles om sterke erfaringer i forbindelse med lovsangen.³¹

---

27. En slik bevisst bruk av musikken ser vi blant annet i Hillsong-menighetene. Hillsong startet opp i Sydney i 1983 og er nå nærmest en menighetsbevegelse. Mange menigheter og lovsangmiljøer også i Norge er påvirket og inspirert av Hillsong. Her varieres styrke og stil for å oppnå en effekt. Dette er beskrevet i en norsk hovedoppgave 2006: Til tider «et utrolig energinivå fra scenen, blandet med et massivt lydvolume. Du kan ikke stå stille». Men også rolig bakgrunnsmusikk brukes bevisst for å holde forsamlingen i en atmosfære av åpenhet (informant, s. 89). Oppsummerende om musikkens funksjon sier hun: «Musikken mottas i åpenhet og brukes med bevissthet.» Se Ann Kathrin Wennerberg, *Den musiske menighet*, upublisert hovedoppgave i musikkvitenskap, 2006. Mer om Hillsong: <http://hillsong.com/> (hentet 11.01.2012).

28. Per Kjetil Farstad, *Tanker om musikk og menighet*, 2003, 137 og 151.

29. Skaar, 2007, 32–34.

30. Matt Redman, *The Heart of Worship – mer enn en sang*, 2002, 37.

31. Eksempler kan leses f.eks. på <http://www.lovsang.no/main/main2.php?cat=vitnesbyrd&sub=&id=7>

At lovsangen er moderne, betyr at den er i stadig endring. De lovsangmiljøene som jeg refererer til i denne artikkelen, har et annet uttrykk enn for eksempel lovsangen i 1980- og 1990-årene.

Når lovsang og økumenikk skal belyses, må også selve *innholdet* i sangene kommenteres. Den populære sjangeren kombineres med nyskrevne tekster. Sangene har som regel kort levetid. I menigheter og forsamlinger synges de gjerne mange ganger og kanskje ved hver samling over en periode, og de blir da naturlig nok «utslitt» og erstattet med nye. Kreativiteten og produksjonen er stor. Mange lager sine egne sanger, og en del menigheter har delvis sitt eget repertoar.³² Ledere og «låtskrivere» bygger relasjoner og utveksler sanger på ulike samlinger, på internettsteder og via sosiale medier. Det er neppe mulig å ha full oversikt over hva som synges i ulike miljøer til enhver tid. Men to lovsangledere med bred kontaktflate hevder at en del lovsanger går igjen i ulike sammenhenger. Nå er også mange opptatt av å få gode, norske tekster som er samlende fordi de uttrykker et felles trosgrunnlag som det er enkelt å forholde seg til.³³ David André Østby er lovsangleder i pinsemenigheten Filadelfia i Oslo. Han har også vært lovsangleder på Skjærgårdsgospel i mange år og leder for Skjærgårdsgospels plateprosjekt «Hjerteslag». Han sier: «I sangene har vi lagt vekt på det vi kan enes om som kristne og ikke bare følelsesaspektet i lovsangene.»³⁴

Samtidig er vektleggingen annerledes enn i tradisjonelle kristne sammenhenger: Flere sanger uttrykker personlig kjærlighet, beundring, intimitet og en lengsel etter å *kjenne* Guds nærhet. Man synger mer *til* Gud enn *om* ham. Mange sanger handler både om Guds kjærlighet og *vår/min* kjærlighet. Språket kan være ganske intimt og ligner det erotiske kjærlighetsspråket (inn i din favn, treng meg på o.l.). Dette kan jo minne om brudemystikken, slik vi bl.a. kjenner den fra Brorsons salmer.³⁵ Det er imidlertid gjort en del arbeid med å kartlegge innholdet i disse tekstene,³⁶ og det gir grunn til å hevde at tekstene uttrykker et felles kristent innhold.

---

32. Et eksempel: På hjemmesiden til Oslo Vineyard oppmuntres menighetens medlemmer til lære å skrive lovsanger selv: «Vi har en DVD som heter Songwriting for worship til utlån – om du ønsker å lære noe om den kreative prosessen rundt det å skrive egne lovsanger. Ta kontakt med kontoret.» Se <http://ledernetverket.wordpress.com/lovsang/>

33. Anders Skarpsno kaller seg selv «omreisende lovsangleder» og deltar i ulike menigheter fra pinsemenigheter til Den norske kirke, intervju 20.01.2012; Lars Berg, intervju 11.12.2011.

34. David André Østby, intervju 10.01.2012.

35. Et eksempel sitert fra Skaar, 2007, 92: «Siste vers fra den opprinnelige teksten til julesalmen «Mitt hjerte alltid vanker: Kom! Lad min sjel erlange sin rette qvægestund. At kysse tusind gange. Din søte rosenmund.»

36. Kaufmann, 2008, 18–19; Skaar, «Språk og innhold i den nye lovsangstradisjonen», i *Ung Teologi*, nr. 1, 2006, 7–10; Skaar, 2007, 92.

Kritiske røster

Mange deler verken begeistring eller visjonene i lovsangmiljøene. Om lovsang forener, er det også manges erfaring at den splitter. Uenighet om sangvalg, sjanger, lydnivå, varighet, engelsk/norsk språk og lovsangens funksjon kan ligge til grunn. Jeg har redegjort mer utførlig for kritikken i boken *Inn i tilbedelsen*³⁷, en kritikk og skepsis som stadig rettes mot lovsangspiritualiteten. En advarsel som etter min mening er relevant i denne sammenhengen, er at Guds nærvær *identifiseres* med følelser og opplevelser som musikk og stemningen har frembrakt. Opplevelsen kan bli målet med lovsangen.³⁸ Visse akkorder, rytmer og sekvenser som gjentas, er noen av «effektene» som musikere kan bruke. Lovsangmusikere anklages derfor av noen for å misbruke sin påvirkningsmakt til ekstase og manipulasjon.³⁹

Betyr det at lovsangenhet først og fremst er en *stemning* frembrakt av felles musikkopplevelse blant mennesker med omtrent samme musikksmak? Dette vil jeg komme tilbake til.

Lovsangenhet i presentasjon og visjon

For de toneangivende lovsangmiljøene som jeg viser til, er enhet en del av presentasjonen utad. Å samles på tvers av menighetsgrenser ser ut til å være noe som arrangørene regner med tiltrekker ungdom. Presentasjonen på deres nettsider får dette tydelig frem. Skjærgårdsgospel har det uttrykt i sin kommunikasjonsplattform: «Vi legger vekt på det som samler alle kristne.»⁴⁰ Get Focused har *enhet* med i sin logo⁴¹ og Lovsang.no er presentert som et «tverrkirkelig nettverk som styrker tilbedelsen i den enkelte menighet og bygger enhet i Kristi kropp»⁴². På Impuls-sidene uttrykkes visjonen i kortversjon slik: «[...] elske Jesus og være kirka.»⁴³

Dette fremstår som mer enn et pr-triks. Enhet mellom kristne er også en tydelig del av visjonen og motivasjonen for arbeidet, jf. mitt andre spørsmål i intervjuene. Programansvarlig leder i Get Focused, Hanne Kristin Mythe, svarer

37. Skaar, 2007, 55–78.

38. Skaar, 2007, 66.

39. Kenneth R. Lie, *Lovsang. Middel til ekstase eller vei til Gud?*, 1996, 23–34; Skaar, 2007, 108 og 73.

40. På nettsidene presenterer Skjærgårdsgospel seg som et økumenisk fellesskap. Se www.sg-info.no/info (hentet 12.12.2011).

41. Se www.getfocused.no (hentet 12.12.2011).

42. Se <http://www.lovsang.no/main/main2.php?cat=om> (hentet 12.12.2011).

43. Impuls presenterer en kortversjon av sin visjon slik: «Impuls eksisterer for å oppmuntre og utfordre unge mennesker til å elske Jesus og være kirka.» Dette utdypes bl.a. med å være «bibelsk fungerende fellesskap» Se <http://www.impulsweb.no/visjon> (hentet 12.12.2011).

dette på spørsmålet om enhet som visjon og motivasjon: «Enhet er noe vi ønsker å se enda tydeligere på tvers av menighetene i byen, fylkene og landet vårt. Vi ønsker å stå sammen i det som er viktigst: å elske Gud og hverandre. Vi velger å fokusere på enhet i stedet for alt som kan splitte menighetene.»⁴⁴ Lars Berg kaller enhet den «bærende visjonen»⁴⁵, og nettverket Lovsang.no uttrykker det slik: «Vår visjon er at Guds Folk i Norge, med ett hjerte, bøyer seg i hengiven tilbedelse av Den Treenige Gud. - til forløsning av Hans herlighet og Hans rikes krefter så evangeliet blir forkynt og demonstrert for alle mennesker.»⁴⁶ David André Østby sier: «Jeg tror lovsangen har fungert som en katalysator for kristen enhet de siste årene [...]. I dag er det vi kaller 'lovsang' blitt et felleskristent allemannseie, noe som forener kristne på tvers av samfunn og konfesjoner.»⁴⁷

Motivasjonen for å samles og tilbe i enhet er for noen lovsangledere også en del av en større visjon som de har: å være med og fremme den vekkelsen og innhøstingen som Gud vil sende over verden.. Den forutsetter at Guds menighet står sammen som én menighet, hevder forfatteren, musikeren og lovsanglederen Per Kjetil Farstad. Sangere og musikere skal være formidlere av sterk enhet, sier han, og legger vekt på at forsoning og lydighet går foran vekkelse og seier i «den åndelige krigføringen»: «Gud opererer ikke ut fra et splittet legeme. Han vil opprette enhet [...] i hele menighetslegemet på det stedet du bor. Hensikten er klar: Å vinne byer og steder for Gud.»⁴⁸

Hanne Kristin Mythe i Get Focused sier: «Vi ønsker at byen og landet vårt skal se og kjenne oss igjen når de ser hvordan vi er mot hverandre. Det var slik mange av disiplene til Jesus ble gjenkjent, for at de elsket hverandre. Det samme ønsker vi i det 21. århundre.»⁴⁹ Det vises til flere Jesusord som begrunner dette, for eksempel Luk 11,17 om at det riket som er i strid med seg selv, ikke kan bli stående. Flere fremhever Jesu bønn om de troendes enhet «så verden kan tro» (Joh 17,21–23). Denne forpliktelsen oppleves så viktig at menighetsbakgrunn og særpreg må underordnes denne.

Skjærgårdsgospel har utspring og forankring i lutherske miljøer (Den evangelisk-lutherske frikirke og Acta – Barn og unge i Normisjon). Dokumentet SGHistorikk avsluttes slik: «Festivalen har bevist at man kan samarbeide på tvers av gamle organisasjonsgrenser og er i seg selv et vitnesbyrd om kristen enhet vel verdt å følge for andre.»⁵⁰

---

44. Hanne Kristin Mythe, intervju 08.12.2011.

45. Lars Berg, intervju 11.12.2011.

46. Se <http://www.lovsang.no/main/main2.php?cat=om> (hentet 12.12.2011).

47. David André Østby, intervju 10.01.2012.

48. Farstad, 2003, 120–123 og 150; Skaar, 2007, 53–54.

49. Hanne Kristin Mythe, intervju 08.12.2011.

50. Dokumentet SGHistorikk presenterer historien fra den beskjedne starten av Skjærgårdsgospel i 1981 og til det Skjærgårds Music & Mission Festival er nå: den største kristne festivalen som avholdes i Norge.

Hva menes med enhet, og hva bygger den på?

På spørsmålet om hva enhet er, gir informantene noe ulike svar. Innholdsmessig har de likevel mye felles. Lars Berg i Lovsang.no uttaler følgende: «Vi er en menighet. Det er ikke noe vi skal bli, men virkeliggjøre at vi er. Gud har behag i enhet.»⁵¹ Thomas Wilhelmsen, lovsangleder i Impuls sier: «I Impulsbevegelsen har vi et organisk perspektiv på enhet [...]. Vi er Guds familie. Som familiemedlemmer kan man være uenige, men det opphever ikke familieenheten. Om ikke det er ideelt å være uenige, kan man være enige om å være uenige, og konflikt med Impuls' offisielle standpunkt fører ikke til at familiemedlemmet blir sviktet.»⁵² Han legger også vekt på at de opplever en enhet på tvers av kirketilhørighet, og viser respekt og kjærlighet overfor den sannheten at de er Guds familie.

Hanne Kristin Mythe i Get Focused sier dette: «Det handler om enhet, ikke nødvendigvis enighet [...]. Det at lederne i Get Focused er fra forskjellige menigheter uttrykker og understreker at Get Focused er enhet. Generelt tror jeg at ungdommer i dag er mindre opptatt av hvor de kommer fra, men er mer opptatt av hvem de står sammen for.» I Get Focused er de seg også bevisst at det er ulike *måter å praktisere* lovsang på, men at heller ikke det skal skape skiller: «Om det er å danse, hoppe, løpe, stå stille, løfte hendene eller ligge på gulvet ønsker vi at måten vi tilber på skal være ekte og personlig.»⁵³ David André Østby i Skjærgårdsgospel/Filadelfia svarer slik: «Personlig mener jeg at kristen enhet er bibelsk. Det er en krevende, men nødvendig øvelse å legge vekk de teologiske uenighetene [...] Der teologien splitter, kan det virke som om lovsangen forener.»⁵⁴ Her kommer det tydelig frem at enheten mellom kristne er gitt, den er mer *utgangspunkt* enn mål. Å vise og virkeliggjøre enheten sees derfor som kall, og det skjer i lovsang og tilbedelse.

Kan vi finne at det formuleres noen felles lære som plattform? Er det et gitt trosinnhold som ledere må dele og deltagere presenteres for? Lars Berg i Lovsang.no sier at de bygger den tverrkirkelige enheten på et fundament som de står sammen om, og som de som er med, må dele: «Det fundamentale, det enkle evangeliet om Jesus som Guds Sønn slik det er uttrykt i Den apostoliske trosbekjennelse. Lovsangernes fokus er Jesus. Et tydelig jesusfokus hjelper oss til å være sunne og vi merker at Den hellige ånd smelter hjertene.»⁵⁵ Kommunikasjonsplattformen til Skjærgårdsfestivalen presenterer verdiene «Jesusnær. Samlende. Motiverende» og lover: «Vi samles om det som forener alle kristne.»

---

51. Lars Berg, intervju 11.12.2011.

52. Thomas Wilhelmsen, intervju des. 2011.

53. Hanne Kristin Mythe, intervju 08.12.2011.

54. David André Østby, intervju 10.01.2012.

55. Lars Berg, intervju 11.12.2011.

Samtidig tilkjennegis forankring og et ståsted: «Denne tilknytningen til to evangelisk-lutherske organisasjoner har også vært teologisk klargjørende. For selv om aktørene på hovedscenen har representert mange ulike trosretninger og menighetstilknytninger, har moderorganisasjonenes teologi ligget til grunn for festivalens ståsted.»⁵⁶ Impuls inviterer alle som «bekjenner Jesus som frelser, oppfatter Bibelen som autoritativ skrift og tar imot Den Hellige Ånd»⁵⁷. I Get Focused er det ikke så lett å finne ut om de har formulert noe fundament eller noe som de tross uenighet må være enige om.

Det læremessige fundamentet for enheten utgjøres av det som oppfattes som «det helt sentrale», tydeligst uttrykt der hvor det henvises til Den apostoliske trosbekjennelse. Hvorfor det ikke legges mer vekt på å forklare hvilket trosinnhold man står for, er usikkert. Inntrykket er at «det som forener», er gitt og udiskutabelt og ikke trenger nærmere forklaring.

Hvordan forholder lovsangmiljøene seg til uenighet?

Det er høy bevissthet om at deltagere og ledere kommer fra menigheter og sammenhenger som er uenige i mange teologiske spørsmål som dåp, nattverd, nådegaver, kirkeordning og embetsforståelse. Både sitater fra presentasjonene og uttalelser i intervjuer viser det. «Mennesker i alle de store konfesjonsgrupper er representert både som deltagere og medarbeidere under Impulsfestivalen.»⁵⁸ Dessuten er det overveiende sannsynlig at det er uenighet om for eksempel bibelsyn og samlivsetikk, uavhengig av menighets- og organisasjonstilknytning. Følgende sitat uttrykker det som synes å styre arbeidet med lovsangsamlinger og festivalprogrammene i sin helhet: «Vi velger å fokusere på enhet i stedet for alt som kan splitte menighetene. [...] Det handler om enhet, ikke nødvendigvis om enighet.»⁵⁹ Å gi et troverdig vitnesbyrd utad gjør at det er enheten som fremheves: «At de som ikke regner seg selv som kristne, kan se at de kristne elsker hverandre. Ikke at de kjemper og krangler om hvem som er flinkest eller mest riktig.»⁶⁰ På Skjærgårdslive er det foruten konserter og lovsangsamlinger et bredt tilbud av aktiviteter, seminarer, bibeltimer osv. Det arrangeres daglige seminarer hvor aktuelle temaer tas opp, men det ser ikke ut til at noen av de klassiske kirkestridsspørsmål blir diskutert.

Uenighet i Impuls er som uenighet i familien, sier Thomas Wilhelmsen, men det opphever likevel ikke enheten i familien, og familiemedlemmer skal

56. Fra dokumentet SGHistorikk.

57. Thomas Wilhelmsen, intervju des. 2011.

58. Thomas Wilhelmsen, intervju des. 2011.

59. Hanne Kristin Mythe, intervju 08.12.2011.

60. Hanne Kristin Mythe, intervju 08.12.2011.

ikke sviktes når noe blir gjort i konflikt med deres offisielle og normative standpunkt.⁶¹ Hvorvidt noen kan gjøre noe som faktisk setter dem utenfor familien, blir ikke behandlet.

Så vidt jeg kan se, formidles det fra alle miljøene, mer eller mindre direkte, at uenighet er noe man vet om, men ikke tar opp. Sitatet fra Get Focused-lederen gjengitt ovenfor tyder på at diskusjoner omkring lærespørsmål oppfattes negativt.

Hvordan realiseres enheten?

Når enheten ikke realiseres gjennom enighet om lære, hvordan skjer det da? Ved å se og høre på videoer fra ulike lovsangsamlinger får jeg et sterkt inntrykk av at deltagerne tas inn i en felles *opplevelse*. Musikken, lyssettingen, tekstene ja, hele stemningen ser ut til å være medrivende.⁶²

Ifølge Lars Berg i Lovsang.no er opplevelsen viktig. Han understreker at Gud er festens gud. Dette er særlig tydelig i Det gamle testamente, der vi ser at mennesker bidrar med musikk, prosesjoner og andre menneskelige virkemidler. Det skaper opplevelse på mange plan og en forventning. Berg ser ikke noe mistenkelig i det fordi vi er skapt av Gud som hele mennesker med både tanker og følelser. Han forteller også om «sterk opplevelse av Guds nærvær når vi er i tilbedelse» Denne opplevelsen kan arte seg forskjellig: stillhet, gråt, latter eller som en «sus»⁶³.

Hanne Kristin Mythe gir tilslutning til definisjonen av opplevelsesøkumenikk som «positiv erfaring av åndelig samhörighet på tvers av konfesjonsgrenser», og utfyller: «Enheten virkeligjøres, erfares og styrkes i tilbedelse og lovsang. En er sammen innfor Gud, Han som blir tilbedt er den viktigste.»⁶⁴

Sammenhengen mellom lovsang, tilbedelse og opplevelse er også tydelig i Per Kjetil Farstads bok, som har inspirert mange lovsangere og -ledere. Farstad kaller sangen og musikken «sjelebevegelige redskaper. En lovsangssamling skal være en feiring av Guds mektige kraft midt i blant oss.»⁶⁵ Sangen og musikken [her: lovsangen] brukes som et middel for å bringe Herrens nærvær og herlig-

61. Thomas Wilhelmsen, intervju des. 2011.

62. Lenker til lovsangsamlinger: Get Focused:
<http://www.youtube.com/watch?v=4DhVczJRWYQ> (hentet 30.11.2012).
 Fra Impuls, Stavanger 2011:
<http://www.impulsmag.no/aktuelt/se-video-utbryter-live-fra-impuls-2011/> (hentet 30.11.2012).
 Fra Skjærgårds Music & Mission Festival:
<http://www.sginfo.no/live-fra-skjergards-hjerteslag> (hentet 30.11.2012).

63. Lars Berg, intervju 13.12.2011.

64. Hanne Kristin Mythe, intervju 08.12.2011.

65. Farstad, 2003, 95.

het ned over oss»⁶⁶. Herrens nærvær og herlighet forstås tydelig som noe mer enn overbevisning. Det oppleves, føles og erfares og er gjenkjennelig.

I forbindelse med presentasjonen av platen «Hjerteslag» fra Skjærgårdsgospel sier David André Østby: «Kristne ungdommer fra så mange forskjellige sammenhenger som synger sammen – det er det en spesiell kraft i – det er utrolig digt.»⁶⁷

Man deler både tro på og erfaring av at tilbedelsen bringer en inn for Guds trone og bringer Guds herlighet ned over dem som tilber. Det svarer til min tidligere beskrivelse av enhetsopplevelsen i lovsang: Når de som tilber kommer inn i Guds nærhet og *nærmere* Jesus, kommer de også med nødvendighet nærmere hverandre.⁶⁸ Enheten realiseres gjennom erfaringer og opplevelser.

Både opplevelser og overbevisning som grunnlag for enhet

Både tenkning om og praktisering av kristen enhet i lovsangmiljøene stemmer godt med beskrivelsen av opplevelsøkumenikken. Læremessig teologisk uenighet som finnes blant deltagerne, er ikke noe tema på samlingene. Kirkesplittelsens problem står ikke sentralt. Kritikken mot opplevelsøkumenikken treffer lovsangøkumenikken.⁶⁹

Her er det naturlig å gjenta spørsmålet jeg reiste tidligere: Er opplevelsen av enhet først og fremst en stemning frembrakt av *felles musikkopplevelse* mer enn «Guds nærvær»? Ingen av dem jeg intervjuet, ser ut til å tenke at dette er noen motsetning, eller at det skulle være noe problem. Musikken er gitt av Gud, og den gudgitte musikken blir brukt til å forene.

Lovsangledere unnskylder heller ikke opplevelsen av enhet, men fremhever nettopp den som positiv og viktig, og som et gudgitt kall. Å virkeliggjøre den gitte enhet i Jesu ene menighet sees også som en forutsetning for kraft, velsignelse og vekst i Guds kirke.

Det er også et annet moment som må trekkes inn i vurderingen. Det som lovsanglederne sier, viser at enheten ikke bare bygger på opplevelser, men også på overbevisning og en forpliktelse til å praktisere Jesu uttrykkelige vilje: de troendes enhet. Overbevisningen om enhet i Jesus settes over de lærespørsmålen som man er uenige om. Her foreligger både en bevisst prioritering av trossetninger og en vekt på erfaring og opplevelse. Det er for enkelt å sette opple-

66. Farstad, 2003, 89.

67. David André Østby til avisen *Dagen* i forbindelse med lanseringen av live-platen «Hjerteslag» fra Skjærgårdsgospel.

68. Skaar, 2007, 49–52.

69. Andersen & Austad, 2007, 68.

velser opp mot forpliktelse på trosgrunnlaget. Det handler også om forpliktelse på ulike sider av trosgrunnlaget i en annen rangering av hva som er viktigst.

Lovsangøkumenikk i godt selskap

Men selv om erfaring og opplevelse ikke er eneste grunnlag for enhet, er det, som tidligere vist, svært viktig. Dette er ikke lovsangerne alene om. De er etter mitt syn en del av en større trend og på mange måter i godt selskap. Det er i dag mange utgaver av kristen enhetspraksis som ikke forutsetter læremessige enhetsbestrebelse. Lovsangøkumenikken står i en interessant sammenheng med andre praksiser. Først et lite eksempel fra begynnelsen av 1700-tallet. Professor Tormod Engolviken skriver om pietistene den gang som opplevde seg som ett med alle som var rett omvendt og gjenfødt, og som delte engasjementet for alvor i kristendommen.⁷⁰ Enheten var en *erfart* enhet.

Det er også mange eksempler å hente fra vår egen tid. I løpet av de siste ti-årene har tusenvis valfartet til det økumeniske klosterfellesskapet i Taizé.⁷¹ Fellesskapet er økumenisk, spiritualiteten er egenartet og gir en sterk opplevelse av enhet. Retreatbevegelsen og retreatfromheten er et annet eksempel på en tverrkirkelig spiritualitet: «Retreatbevegelsen er vokst frem nedenfra og har et tydelig økumenisk preg.»⁷² Inspirasjonen kommer fra (katolsk) klosterliv, men i Norge var det misjonsforbunderen Edin Løvås som startet denne nå så omfattende bevegelsen. Disippelliv og tydeligere jesu-nærhet settes i sentrum ved å søke «*dypere i den gamle, felleskirkelige åndelige arv*. Her vil man åpne dører inn til kjernen i den kristne tro».⁷³ Det fortelles også om sterke fysiske-åndelige erfaringer.⁷⁴

70. Engolviken, 1993, 293.

71. Communauté de Taizé (Taizé-fellesskapet) er en økumenisk, kristen munkeorden med moderhus i Taizé i Bourgogne i Frankrike. Den ble grunnlagt av Frère Roger, en kalvinistisk teolog, i 1940. Kommuniteten består av over 100 munkar fra en rekke nasjoner, både katolikkar og protestantar. Ordenens liv er sentrert omkring bønn og kristen meditasjon. Taizé står bak en egenartet form for liturgisk musikk som reflekterer fellesskapets vektlegging av meditasjon. Den bruker enkle frasar, gjerne hentet fra Salmene eller andre steder i Bibelen, som repeteres eller synges i kanon. Repetisjonen er et redskap som gjør meditasjonen lettere. Instrumenter som brukes, er normalt gitar, fløyte, obo, klarinett, horn, trombone og cello.

Se http://no.wikipedia.org/wiki/Communaut%C3%A9_de_Taiz%C3%A9 (hentet 05.01.2012).

72. Sitat fra en presentasjonsbrosjyre utgitt av Kirkens informasjonstjeneste i samarbeid med retreatsteder i Norge, utgitt etter Kirkerådets betenkning fra 1999: *Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid*.

73. Knut Grønvik, «50 år med retreatar i Norge», i *Over Alt*, nr. 1-2, 2005; <http://www.retreat.no/143/50-ar-med-retreat-i-norge> (hentet 05.01.2012).

Noen andre eksempler på samlende bevegelser er: åndelig veiledning etter ignatiansk tradisjon⁷⁵, den karismatiske bevegelse⁷⁶, virksomheten og forfatterskapet til Peter Halldorf⁷⁷ og Korsvei-bevegelsen.⁷⁸ Dette er bevegelser og fora som alle har opplevelsesøkumeniske trekk og mye til felles med lovsang-økumenikken. Derfor gir det mening å se dem i sammenheng med hverandre. Selv om man tilhører ulike konfesjoner og er uenige om teologiske spørsmål, finner noen mennesker likevel sammen på Korsvei-bevegelsens «veier», noen erfarer bønnefellesskap på retreat, og andre får åndelig veiledning på tvers av konfesjonsgrenser. De teologiske skillene er ikke tema.

Det læremessige grunnlaget for fellesskap som Andersen og Austad etterlyser, ser dermed ut til å være redusert til et minste felles multiplum. Dette omtales noe ulikt som «kjernen i den kristne tro», «det alle kan enes om», «en bevegelse mot sentrum», «jesusrelasjon» og «jesusetterfølgelse», men innholdet synes også å være forutsatt kjent, for det blir ikke forklart. Felles for alle de nevnte bevegelsene er at de søker *kvalitet i gudsrelasjonen*.⁷⁹ Flere søker også inspirasjon og lærdom fra den tidlige, udelte kirke og har mye til felles med lovsangledere som bygger på Den apostoliske trosbekjennelse.⁸⁰

Alle disse bevegelsene kommer nedenfra. De er ikke vedtatt av ledelsen i noe kirkesamfunn og har ikke enighet, felleserklæringer eller organisatorisk enhet som mål. Bevegelsene mangler derfor offisielt godkjenningstempel som økumenisk arbeid. Likevel synes det som om opplevelsesøkumenikken i ulike varianter møter en lengsel hos brede lag av kristne. Oppslutningen om arrange-

74. Knut Grønvik siterer en deltager og setter det i sammenheng: «Fra jeg gikk inn gjennom grinden til tunet, hadde jeg en nær sagt fysisk opplevelse av Åndens nærvær. Jeg hadde aldri opplevd noe lignende, eller trodd det var mulig. Det varte alle fem dagene til ende. I kapellet var det sterkeste, men opplevelsen slapp meg aldri. Jeg kjente Ånden omtrent som luft mot hud». Båret av bønnematosfæren på stedet fikk han oppleve det han siden har kalt «den ikke styrte bønn». «Det var det nye. Bønnen ble ikke lenger styrt av intellektet, forbønnslistene eller velvalgte ord. Bønnen var luften han pustet i og det indre menneskes umiddelbare møte med Herren». Knut Grønvik: *Historikk retreat i Norge*. <http://www.retreater.no/143/50-ar-med-retreat-i-norge> (hentet 05.01.2012).

Først publisert med tittelen Vi skal også leve med Ham. Sandom retreatsenter 50 år. *Historikk og perspektiver*, i *Over Alt*, nr. 1-2, 2005, 8-19.

75. For en nærmere presentasjon, se Harald Forland, «Åndeleg rettleiing – i Ignatiansk tradisjon», i *Årbok 2007, Rettleiarnettverket i Sogn og fjordane*, 89–102.

76. «Det er først og fremst opplevelsesfellesskapet som forener i forhold til dem som står utenfor. I så måte er det nærliggende å identifisere bevegelsen som en grasrotstrømning hvor opplevelseskristendom av spesifikt varemerke fungerer som identitetsmarkør.» Geir Lie, *Fra amerikansk hellighetsbevegelse til moderne norsk karismatikk. Et historisk overblikk*, 2011, «Norsk karismatisk fornyelse», 195.

77. Peter Halldorf er en svensk pinsevevner som er godt kjent i mange kretser i Norge, særlig gjennom foredragsvirksomhet og som forfatter av mange bøker om spiritualitet. Han har et tydelig økumenisk siktemål og henter inspirasjon fra ørkenfedrene og fromheten i oldkirken. Virksomheten omfatter også den økumeniske kommuniteten Bjärka-Sæby, hvor det er mulig å være gjest eller delta på retreat.

menter og bevegelser tyder på det. Slik vil også Den norske kirke møte tidens åndelige lengsel:

Den dybde og fasthet som mange moderne mennesker savner i den kristne troen skal ikke søkes i en klarere lære eller et tydeligere standpunkt, men i et mer inderlig forhold til troens Herre, i et liv nærmere kilden. I økende grad oppdager vi at det livgivende vannet flyter i ukjente landskaper og tar nye og overraskende vendinger. Det er ikke lenger verken mulig eller tilstrekkelig å innskrenke oppmerksomheten til et bestemt kirkesamfunns eller fromhetsretnings erfaringer. Arbeidet med kirkens åndelige erfaringer må være økumenisk orientert.⁸¹

Østbys treffende formulering «Der teologien splitter, kan det virke som om lovsangen forener»⁸² kan nyformuleres: Der teologien splitter, kan det virke som om *spiritualiteten* forener.

Lovsangen speiler trekk fra postmoderne kultur

Tiden og kulturen vi lever i, kalles «postmoderne». Noen av de karakteristiske trekkene ved postmoderne tenkesett er spesielt relevante for vårt tema. Engasjementet for spørsmål som «hva er sant» og «hva er rett lære» synes å ha avtatt, og vekten er forskjøvet. Mennesker søker det personlige, det erfarbare og det affektive. Det postmoderne premisset for denne forskyvingen bunner i en fornektelse av objektive sannheter overhodet.⁸³ Her ser vi et radikalt brudd med klassisk kristen tenkning slik den blant annet uttrykkes i Den apostoliske trosbekjennelse. Lovsangenhet kan derfor ikke bygge på den grunnleggende relativismen i postmoderniteten hvis den skal følge sin egen trosøverbevisning.

78. Korsvei-bevegelsen beskrives gjennom sine fire «vevisere»: «Søke Jesus Kristus, Bygge fellesskap, Leve enklere, Fremme rettferdighet. Dette, mener vi, må være vesentlig for den som vil være Jesu disippel i vår tid. Når vi opp gjennom årene er blitt spurt om hva som er Korsveis linje, hva vi står for, har vi ikke hatt så mye annet å svare enn at vi spør om det samme selv.» Se <http://www.korsvei.no/sider/tekst.asp?side=47> (hentet 05.01.2012).

79. Fra betenkningen: *Kirken i møte med den åndelige lengsel*, Den norske kirke, Kirkerådet, 1999. Se <http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=3167>

80. Lars Berg, intervju 13.12.2011.

81. Fra betenkningen: *Kirken i møte med den åndelige lengsel*, 1999 (hentet 05.01.2012).

82. David André Østby, intervju 10.01.2012

83. For en oversiktlig fremstilling av postmoderniteten vises til Jens Olav Mæland, «Postmoderniteten – den nye 'tidsånd'. Hva går den ut på og hvordan skal vi møte den?», i *Budskap* 2007, 36–53.

På den annen side ser det ikke ut til at miljøene tar avstand fra postmoderne innflytelse. Det er heller slik at dette gjenkjennes i uttalelsene som er gjengitt over. Lovsangøkumenikken anvender og speiler mye som postmoderniteten har ført inn i kulturen. Vi har sett at følelser og opplevelser anerkjennes og tilstrebes, og noe av særpreget ved lovsang er å komme inn i en modus med vekt på å kjenne Guds nærvær, kjærlighetsmøte og intimt språk.⁸⁴ I en postmoderne setting er det neppe interessant å spørre hvor gode opplevelser kommer fra. Ingen av informantene sier noe om at de har reflektert over og vurdert dette som postmoderne fenomen. Det som synes viktig, er å møte mennesker der de er, møte deres behov og vise Guds kjærlighet demonstrert gjennom kristne som står sammen i lovsang.

Avslutning

Lovsangenheten som jeg har beskrevet her, handler ikke om å danne nye menigheter, men om å stå sammen på tvers av ulike menighetstilknytning. I likhet med mange andre tverrkirkelige bevegelser i vår tid, samles man om en felles spiritualitet selv om lærespørsmål ikke er avklart. Men det som oppfattes som det viktigste og sentrale i kristentroen, er nok til å la seg forene i lovsangen. Erfaringene som omtales i Bibelen, gjenkjennes, ikke minst hengivenheten til Jesus og den kristne søskenkjærligheten. Jeg ser det slik at dette er et håpefullt tegn i tiden.

Nettopp derfor er det viktig å fremheve at spørsmål om kristentroens innhold må tas på alvor. Den uviljen mot å ta opp teologisk uenighet som kan spores i noen lovsangmiljøer, kan i lengden undergrave det man tror er et trygt fundament. Postmodernitetens relativisme vil også utfordre det trosgrunnlaget som lovsangledere forutsetter. Også begeistringen over enhetsopplevelsen i lovsangen må kunne tåle en etterprøving. Musikk sammen med ytre virkemidler som lys, røyk og stemmebruk skaper opplevelse og stemning. Blir enhet mellom kristne forvekslet med en menneskeskapt stemning? Ut fra min kjennskap til ledere og miljøer er det ikke grunnlag for å anklage for manipulasjon. Likevel vil jeg hevde at det er viktig at lovsangledere er bevisste på og arbeider med slike spørsmål. Det er lederne selv som kan unngå det jeg mener er åpnebare avspøringsmuligheter. Derfor er det også svært viktig å gi fordypet kjennskap til trosgrunnlaget og gi hjelp til vekst og modning. Begeistringen behøver ikke bli mindre av det. Tvert imot.

I den grad selve trosinnholdet kommenteres av mine informanter, brukes uttrykk som «det viktigste» eller «det helt sentrale» om det som samler, og som

---

84. Se avsnittet «Lovsang – spiritualitet og sjanger» i denne artikkelen.

man kan være enige om. Da defineres også «det som splitter» som mindre viktig. Fra mitt evangelisk-lutherske ståsted anser jeg det objektive, det som ikke avhenger av opplevelser og erfaringer, som viktig for troens liv. Sakramentene står sentralt. Denne oppfatningen deler lutheranere med mange kristne, særlig katolske og ortodokse kirker. I evangelikale og pinsekarismatiske miljøer hvor lovsangspiritualiteten har vokst frem, vektlegges imidlertid det subjektive og personlige. Lovsangspiritualiteten har også et særpreg som kan oppfattes aktivistisk.⁸⁵ Hvis vi plasserer trostradisjoner på en skala fra høyre (det katolske) mot venstre (det pinsekarismatiske og lavkirkelige), er lovsangen tydelig «øku-
menikk til venstre».

Lovsangideologien og -spiritualiteten er Jesus-sentrert. Skaperen og hans verk i skapelsen er lite fokusert i lovsangtradisjonen. Men fordi denne tematikken er en vesentlig del av den kristne tro, bør den etter min oppfatning komme mer med. Det sentrale bør ikke forveksles med det snevre. En større bevissthet om trosinnhold og lære kan føre til at det felles trosgrunnlaget utvides, ikke krymper. Slik kan det skapes et godt grunnlag for gode samtaler om konfesjonell uenighet der det er aktuelt. Tatt i betraktning at grunnleggende kristen kunnskap minker i befolkningen, er det viktig å tenke igjennom hvilke lærespørsmål som prioriteres. Den rangeringen som lovsangledere praktiserer, kan suppleres og dermed bli enda mer relevant og positiv «i vår tid».

---

85. Se f.eks. Per Kjetil Farstad om sammenhengen av tilbedelse og det å bli en seirende menighet i avsnittet «Lovsang – spiritualitet og sjanger».

Litteratur

- Andersen, Jorund & Torleiv Austad, «Kirkeøkumenikk og opplevelsesøkumenikk», i *Ung teologi*, nr. 4, 2007, 63–42.
- Aschehoug og Gyldendals store leksikon, 3. utg., bd. 13, Oslo: Kunnskapsforlaget, 1998.
- Austad, Torleiv, «Økumenikk», i Helje Kringlebotn Sødal (red.), *Det kristne Norge. Innføring i konfesjonskunnskap*, Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2002, 287–298.
- Beskow, Per, *Kristen spiritualitet. Från økenfäder til cyberkyrka*, Örebro: Libris Förlag, 2006.
- Engelsviken, Tormod, «Kristent enhetsarbeid», i Peder Borgen & Brynjar Haraldsø (red.), *Kristne kirker og trossamfunn*, Trondheim: Tapir Forlag, 1993, 287–305
- Ekenes, Rolf, Tormod Engelsviken, Knud Jørgensen, Rolf Kjøde, *Misjon til forandring. Refleksjoner og visjoner fra Lausanne III*, Skjetten: Hermon Forlag, 2011.
- Farstad, Per Kjetil, *Tanker om musikk og menighet*, Ottestad: Prokla Media, 2003.
- Forland, Harald, «Åndeleg rettleiing – i Ignatiansk tradisjon», i *Årbok 2007, Rettleiarnettverket i Sogn og fjordane*, Leikanger, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Høgskulen i Sogn og Fjordane, 89–104.
- Grønvik, Knut, Vi skal også leve med Ham. Sandom retreatsenter 50 år. Historikk og perspektiver i *Over Alt*, nr. 1–2, 2005, 8–19.
- Kaufmann, Tone Stangeland, «Bærekraftig lovsang? Om lovsangen i den kristne ungdomskulturen som et uttrykk for kristen spiritualitet», i *Halvårstidskrift for Praktisk Teologi*, nr. 2, 2008, 15–29.
- Kirken i møte med den åndelige lengsel*, Oslo: Den norske kirke og Kirkerådet, 1999.
- Lie, Geir, *Fra amerikansk hellighetsbevegelse til moderne norsk karismatikk. Et historisk overblikk*, Oslo: Akademia Forlag, 2011.
- Lie, Kenneth R., *Lovsang. Middel til ekstase eller vei til Gud?*, Søreidgrend: Sigma, 1996.
- Mæland, Jens Olav, «Postmoderniteten – den nye ‘tidsånd’. Hva går den ut på og hvordan skal vi møte den?», i *Budskap*, 2007, 36–53. Oslo, Fjellhaug Misjonsskoler.
- Olsen, Harald, *Spiritualitet – en ny dimensjon i religionsforskningen*, Skriftserien nr. 127, Kristiansand: Høgskolen i Agder, 2006.
- Plan for kirkemusikk*, Oslo: Den norske kirke og Kirkerådet, 2008.

Presentasjonsbrosjyre utgitt av Kirkens informasjonstjeneste i samarbeid med retreatsteder i Norge.

Redman, Matt, *The Heart of Worship – mer enn en sang*, Oslo: Luther Forlag, 2002.

Skaar, Tove Rustan, *Inn i tilbedelsen. Den nye lovsangstradisjonen*, Oslo: Verbum Forlag, 2004.

Skaar, Tove Rustan, «Språk og innhold i den nye lovsangstradisjonen», i *Ung Teologi*, nr. 1, 2006, 5–14.

Wennerberg, Ann Kathrin, *Den musiske menighet*, upublisert hovedoppgave i musikkvitenskap, Oslo: Universitetet i Oslo, 2006.

Wilson-Dickson, Andrew, *Musik i kristen tradition. Från tempel och katedraler til kyrkor och torg*, Stockholm: Verbum Förlag, 1996.

Personer jeg har intervjuet

- Lars Berg, lovsangleder, inntil høsten 2011 leder for Lovsang.no
- Hanne Kristin Mythe, programansvarlig leder i Get Focused
- Thomas Wilhelmsen, lovsangleder, Impuls
- Anders Skarpsno, omreisende lovsangleder, tilknyttet Bønnesenteret i Levanger (Nordic Mission)
- David André Østby, lovsangleder i Filadelfia i Oslo og av Skjærgårds Music & Mission Festival

Nettlenker

<http://www.impulsweb.no/visjon> (hentet 12.12.2011)

<http://www.lovsang.no/main/main2.php?cat=om> (hentet 12.12.2011)

<http://ledernetverket.wordpress.com/lovsang/> (hentet 06.12.2011)

<http://www.youtube.com/watch?v=4DhVczJRWYQ> (hentet 30.11.2011)

<http://www.impulsmag.no/aktuelt/se-video-utbryter-live-fra-impuls-2011/> (hentet 30.11.2012)

<http://www.sginfo.no/live-fra-skjergards-hjerteslag> (hentet 30.11.2012)

http://no.wikipedia.org/wiki/Communaut%C3%A9_de_Taiz%C3%A9 (hentet 05.01.2012)

<http://www.korsvei.no/sider/tekst.asp?side=47> (hentet 05.01.2012)

<http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=3167> (hentet 05.01.2012)

<http://hillsong.com/> (hentet 11.01.2012)

<http://www.k-s.no/nyheter/kultur/artikkelside/article/27045> (hentet 06.12.2011)

<http://www.impulsweb.no/om-impuls> (hentet 05.05.2011).

<http://sginfo.no/> (hentet 05.05.2011)

<http://getfocused.no/getfocused/info/om-getfocused> (hentet 05.01.2012)

<http://www.snl.no/%C3%B8kumenikk> (hentet 05.05.2011)

<http://www.lausanne.org/en/> (hentet 23.11.2011)

<http://www.lovsang.no/main/main2.php?cat=om> (hentet 06.12.2011)

<http://www.lovsang.no/main/main2.php?cat=vitnesbyrd&sub=&id=7> (hentet 06.12.2012)

<http://no.wikipedia.org/wiki/Sjanger> (hentet 10.12.2011)

<http://www.lausanne.org/en/> (hentet 23.11.2011)